

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему «Управління соціально-економічним розвитком міста (на прикладі міста
Одеса)»

Виконавець:

студентка ЦЗВФН
Секретарьова Неля Юріївна

_____ (підпис)

Науковий керівник:

к.е.н, доцент
Клевцевич Н.А.

_____ (підпис)

ОДЕСА–2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ефективний та раціональний розвиток міста виступає однією з базових проблем реалізації ринкових відносин та суспільної трансформації в Україні. Соціально-економічний розвиток міста полягає в формуванні збалансованої системи між складовими як окремо економічної політики, так і соціальних аспектів функціонування адміністративно-територіальної одиниці, підвищенні рівня життя та добробуту населення, і, в результаті забезпечення державного захисту кожного громадянина незалежно від його місця проживання. Виходячи з цього, одними з найбільш значних завдань органів місцевого самоврядування, щодо політики управління соціально-економічним розвитком міста є необхідність системності та комплексності проведення реформ, з обов'язковим використанням всіх можливостей потенціалу міста; підвищення своєчасності прийняття та дієвості управлінських рішень; забезпечення раціонального формування та використання фінансових коштів місцевих бюджетів.

Глобальною тенденцією сучасного світу є зростання ролі міст і регіонів у територіальному поділі праці. Саме ці одиниці управління державою стають локомотивами розвитку, зважаючи на здатність максимально враховувати потреби населення та наявні ресурси для ухвалення рішень на місцевому рівні, а поза тим — ефективно зменшувати навантаження на органи центральної влади. Тож розвиток міст, незалежно від їхніх масштабів, значною мірою визначає ефективність змін національного характеру та впливає на розвиток не лише регіону, а й держави загалом. А якісний план такого зростання є передумовою ухвалення максимально конструктивних рішень.

Проблеми управління функціонуванням та розвитком сучасного міста є актуальними. Міста виступають вузловими точками територіально-економічного розвитку держави, адже в них виробляється основна частина національного валового продукту, вони є головними донорами місцевих і державних бюджетів, центрами розробки та впровадження та високих промислових і гуманітарних технологій.

Мета дослідження формування концептуальних засад та розробка теоретичних і прикладних основ процесу управління соціально-економічним розвитком міста Одеси.

Завдання дослідження:

Розглянути місто як складну соціально-економічну систему та проаналізувати його місце та роль у територіально-господарській системі держави;

Визначити умови організації та здійснення управління соціально-економічним розвитком міст;

Проаналізувати сучасний стан розвитку міста Одеса;

Визначити основні інструменти та комплексні заходи з управління соціально-економічним розвитком міста Одеса;

Ідентифікувати основні проблеми, з якими стикається м. Одеса та розробити шляхи їх розв'язання;

Проаналізувати фінансове забезпечення розвитку м. Одеса та визначити основні джерела поповнення бюджету;

Спрогнозувати можливі напрямки та перспективи розвитку м. Одеса.

Об'єкт дослідження – сучасний стан соціально-економічного розвитку м. Одеса.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та практичні питання управління соціально-економічним розвитком міста Одеса.

Методи дослідження – завдання, що були поставлені у кваліфікаційній роботі, вирішувалися за допомогою: діалектичного методу – на етапі збору, систематизації і обробки інформації; статистичного та порівняльного аналізу – при визначенні соціально-економічного стану м. Одеси та розгляду динаміки основних показників. У роботі також застосовувались такі спеціальні методи: порівняння, системного аналізу – для уточнення та теоретичного узагальнення, впорядкування понятійного апарату, логічного узагальнення, формування висновків; економіко-статистичний, індексний та порівняння; графічний; методи експертних оцінок.

Інформаційна база дослідження – наукові праці вітчизняних і закордонних вчених з питань стратегічного планування місцевого розвитку, офіційні статистичні дані щодо соціальної та економічної ситуації в м. Одеса, нормативно-законодавчі акти зі стратегічного планування; аналітичні записки державних інститутів, матеріали Інтернет джерел.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 3 таблиці, 8 рисунків, 3 графіки.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи підготовлено публікацію Секретарьова Н.Ю. «Соціально-економічний розвиток регіонів в умовах глобалізації». Студентський збірник ФЕУП, 2020

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти управління соціально-економічним розвитком міста**» розглянуто значення міст у функціонуванні національної економіки, теоретичні аспекти та умови організації й здійснення управління соціально-економічним розвитком міста.

У другому розділі «**Особливості управління соціально-економічним розвитком міст в сучасних умовах**» проаналізовано сучасний стан соціально-економічного розвитку м. Одеса та розглянуті комплексні заходи з управління розвитком міста.

У третьому розділі «**Розробка рекомендацій щодо вдосконалення систем управління соціально-економічним розвитком міста Одеса**» запропоновано основні напрямки та шляхи вдосконалення основ управління та перспективи м. Одеса.

ВИСНОВКИ

- Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:
1. Встановлено, що місто - надзвичайно складне, багатofакторне явище. Це поселення в рамках обмеженого простору, в певних межах, скупчення, що характеризується довготривалістю, особливою просторовою організацією, що має різноманітний архітектурний вигляд. Місто відрізняє специфічна міська діяльність, воно характеризується певною чисельністю жителів, у городян особливий життєвий ритм, свої форми і способи організації дозвілля, відпочинку, свої інтереси і цінності.
 2. Доведено, що використання ресурсів міста з метою забезпечення потреб його жителів, розвитку міської економіки та міського середовища являє собою управління його розвитком. Метою організації управління міським господарством є досягнення встановлених нормативів і стандартів обслуговування населення.
 3. Встановлено, що розвиток міста, як правило, відбувається у двох взаємопов'язаних напрямках: економічному та соціальному. Метою соціально-економічного розвитку будь-якого міста є покращення життя його населення. При цьому основними завданнями соціально-економічного розвитку є розвиток міської економічної бази, зміцнення фінансового стану міського утворення, покращення показників якості життя населення, виконання необхідних соціальних програм.
 4. Проаналізовано сучасний стан соціально-економічного розвитку м. Одеса. Розглянуті наступні складові розвитку - бюджетна політика, транспортний комплекс міста, промисловість, житлово-комунальне господарство, рекреаційне господарство, зайнятість та доходи населення, соціальне забезпечення, інвестиційно-інноваційний розвиток, внутрішня та зовнішня торгівля.
 5. Оцінено основні проблеми управління комплексним соціально економічним розвитком у м. Одеса: необ'єктивне планування і бюджетування; бюрократична система управління; корумпованість місцевих органів влади; відсутність ефективної комунікації між владою і громадою; нерозвиненість громадянського суспільства щодо залучення місцевого самоврядування; відсутність інвентаризації та паспортизації майна міста; відсутність системної роботи з маркетингу міста; недостатня кваліфікація кадрів.
 6. Встановлено, що основними джерелами доходів бюджету міста Одеси є: податкові надходження; неподаткові надходження; інші неподаткові надходження; власні надходження бюджетних установ; доходи від операцій з капіталом. Основну частину надходжень до бюджету м. Одеси складають надходження до загального фонду. У 2019 році 6 050,0 млн. грн склав загальний фонд, та 1 961,8 млн грн – спеціальний фонд. Видаткова частина бюджету міста Одеси на 2019 рік зберігає соціальну спрямованість, а саме на такі галузі, як: «Соціальний захист і соціальне забезпечення», «Освіта», «Охорона здоров'я», «Культура і мистецтво»,

- «Фізична культура і спорт», «Будівництво об'єктів соціально-культурного призначення».
7. Доведено, що для успішної реалізації стратегії соціально економічного розвитку м. Одеса повинні використовуватися такі механізми: організаційний, нормативно-правовий, фінансовий, державно-приватне партнерство, муніципальне партнерство і ін.
 8. Встановлено, що місто Одеса має значні переваги та перспективи, які визначають його конкурентоспроможність, але потребують належного втручання для підтримки та розвитку.
 9. Доведено, що визначення правильної стратегії соціально економічного розвитку та застосування сучасних методів управління може суттєво вплинути на розвиток міста.
 10. Встановлені основні напрямки підвищення ефективності управління містом Одеса: застосування стратегічного та програмно-цільового методу управління; державно-приватне партнерство; залучення приватного бізнесу, потенційних інвесторів; оновлення методів управління муніципальною власністю; активне залучення цільових інвесторів; підвищення персональної відповідальності; підвищення рівня соціальної інформованості населення; залучення громадян тощо.
 11. Обґрунтовані 3 основні сценарії розвитку міста Одеса: песимістичний (інерційний), реалістичний (мобілізаційний), оптимістичний (інноваційний).

АНОТАЦІЯ

Секретарьова Н.Ю. «Управління соціально-економічним розвитком міста (на прикладі міста Одеса)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти організації та здійснення управління соціально-економічним розвитком міста.

Проаналізовано сучасний стан соціально-економічного розвитку м. Одеса та комплексні заходи з управління розвитком міста. Запропоновано основні напрямки вдосконалення управління містом та перспективи розвитку м. Одеса.

Ключові слова: місто, соціально-економічний розвиток, управління, стратегія, стратегічне планування.

ANNOTATION

Secretariova N. «Management socio-economic development of the city (on the example of the city of Odessa)».

Thesis for Master degree in specialty «076 Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the master's program «Economics Planning and Business Management». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

Thesis deals with theoretical aspects of organization and management of socio-economic development of the city. Author analysis the current state of socio-economic development of Odessa and comprehensive measures to manage the development of the city. Author offer main directions of improvement of city management and prospects of development of Odessa.

Keywords: city, socio-economic development, management, strategy, strategic planning.